

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему: **«Управління ліквідністю комерційного банку
на прикладі ПАТ «Укрексімбанк»**

Виконавець:

студент VI курсу фінансово-економічного
факультету

Тасмасис Іван Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Іоргачова Марія Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність обраної теми полягає в тому, що банківська система відіграє важливу роль в сучасних умовах і подальшому розвитку економіки України. Утриматись на цих позиціях в ринковій економіці банківська система зможе тільки за наявності розвинутої теорії банківської справи. Це створює необхідність удосконалення обліково-аналітичних наук, методики та інструментарію економічного аналізу банківської діяльності. Одним з показників надійності й життєздатності банківської установи є ліквідність.

Для забезпечення ефективності функціонування банківської системи набуває особливого значення підтримання стабільного стану ліквідності комерційних банків. Це залежить від досконалості процесу управління ліквідністю, зовнішнього і внутрішнього. Розвиток ринкових відносин у вітчизняному банківському секторі, реформування бухгалтерського обліку на засадах міжнародних та національних стандартів зумовлює додаткові вимоги до економічного контролю і аналізу показників банківської діяльності, зокрема ліквідності. Об'єктивна необхідність створення адекватних систем аналітичної підтримки і обґрунтування управлінських рішень, їх вдосконалення і адаптації до потреб управління ліквідністю сучасного комерційного банку визначають актуальність роботи.

Вагомий внесок у дослідження проблем ліквідності зробили такі зарубіжні та вітчизняні вчені: М.І. Баканов, Л.Г.Батракова, М.Б. Диченко, Е. Долан, Дж. Кейнс, В. Кромонов, О.І. Лаврушин, А.І. Мілюков, Г.С.Панова, Е. Рід, Дж. Сінкі, А.Н. Трифонов, В.М. Усоскін, М.М. Ямпольський. Однак, зарубіжний досвід не може використовуватися без урахування умов функціонування українських банків, пов'язаних зі специфікою їх ліквідності, чинною системою обліку та звітності. Все це потребує розроблення методик аналізу і регулювання банківських операцій, адаптованих до особливостей розвитку грошового ринку, банківської системи України, економіки країни в цілому.

Метою і завданнями дослідження є систематизація, вдосконалення і розвиток наявних методичних підходів до аналізу ліквідності та розроблення для комерційних банків України інформаційно-аналітичного забезпечення процесу стратегічного й оперативного управління ліквідністю.

Для досягнення мети поставлені наступні завдання:

- визначити економічну сутність ліквідності та платоспроможності комерційного банку;

- розглянути теоретико-методологічні засади щодо управління ліквідністю банків;
- проаналізувати нормативно-правові акти НБУ;
- розкрити механізм існуючих методів управління ліквідністю;
- проаналізувати систему управління ліквідністю ПАТ «Укрексімбанк» на основі використання методу показників ліквідності, в тому числі і обов'язкових економічних нормативів;
- здійснити порівняльний аналіз рівня ліквідності ПАТ «Укрексімбанк» з іншими банками першої групи та банківської системи України в цілому;
- провести аналіз внутрішніх нормативних документів щодо управління ліквідністю в банку;
- визначити шляхи вдосконалення управління ризиком ліквідності в банку;
- розглянути зарубіжний досвід управління ризиком ліквідності в країнах ЄС та вимоги Базельського комітету щодо управління ліквідністю.

Об'єктом дослідження є процес діяльності комерційних банків в умовах становлення ринкових відносин в Україні.

Предметом дослідження виступають економічні відносини у розрізі управління ліквідністю, методологія, теорія та методичний інструментарій аналізу ліквідності.

У роботі використовувалися:

- загальнонаукові методи (історико-логічний, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія) при дослідженні теоретичних аспектів аналізу ліквідності;
- принципи системного підходу і концептуальні положення банківського аналізу на етапі методологічного розв'язання проблеми, обґрунтування логіки аналітичного процесу загалом;
- спеціальні економіко-статистичні прийоми (середніх і відносних величин, вибіркового спостереження, групування, динамічних рядів, коефіцієнтний) у ході розроблення конкретних методик аналізу статичної і динамічної ліквідності.

При написанні даної роботи використовувалися математичні та статистичні методи аналізу, які дають змогу дослідити систему управління ліквідністю та зробити порівняльний аналіз рівня ліквідності комерційного банку з іншими банками, а також метод групувань та графічний метод, що дають змогу зробити поглиблений аналіз предмету дослідження та представити графічно отримані результати.

Інформаційною базою для даної роботи виступають матеріали нормативного та законодавчого характеру, публікації в спеціальних періодичних виданнях, підручники, внутрішні положення банку та інтернет-сайти.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Поняття ліквідності та її значення в діяльності банку»* розглянуто сутність поняття ліквідності підприємства, її види, визначено перелік факторів, які впливають на її стан, обґрунтовано механізм забезпечення ліквідності підприємства та його структуру, а також охарактеризовано систему показників ліквідності та методику їх розрахунку.

Отже, визначено, що ліквідність у буквальному значенні слова означає легкість реалізації, продажу, перетворення матеріальних цінностей у кошти. Поняття ліквідність комерційного банку означає можливість банку своєчасно і повно забезпечувати виконання своїх боргових і фінансових зобов'язань перед усіма контрагентами, що визначається наявністю достатнього власного капіталу банку, оптимальним розміщенням і величиною коштів по статтях активу і пасиву балансу з урахуванням відповідних термінів.

У другому розділі *«Організаційно-методичне забезпечення управління ліквідністю банку»* проаналізовано фінансовий стан підприємства за абсолютними та відносними показниками ліквідності, платоспроможності, рентабельності, запасом фінансової стійкості.

Забезпеченість банку ліквідними коштами дає йому змогу активно та ефективно працювати на ринку фінансових послуг України. За період що було аналізовано ПАТ «Укресімбанк» досягнув значного приросту балансових показників та, як бачимо, збільшення показників ліквідності. Агресивна стратегія охоплення ринку, яка скоріше за все була обрана менеджерами ПАТ «Укресімбанк» приносить свої дивіденди, перш за все, за рахунок розширення кредитного портфелю банку та за рахунок вдалої політики в сфері залучення коштів, тобто розробки депозитної сітки, яка дає змогу, по-перше, бути впевненим у власних вкладах з боку населення чи юридичних осіб, а, по-друге, дає змогу банку ефективно використовувати наявні кошти з метою покриття миттєвих розривів та обслуговування власних термінових кредиторських зобов'язань.

У третьому розділі *«Оцінка ефективності методів управління ліквідністю банку»* запропоновано поліпшити організаційну структуру, тобто приділити увагу розвитку менеджменту, зокрема, об'єднати усі функції щодо управління ліквідністю, внутрішньому контролю та нагляду за станом фінансових інструментів в управлінні ліквідністю, планування та координації платежів. Це підвищить ефективність його діяльності та зменшить втрати від можливих непорозумінь між підрозділами, наприклад, між управлінням та департаментом економіки та фінансів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Ліквідність аналізується з погляду динаміки, що припускає оцінку спроможності комерційного банку протягом визначеного періоду часу змінювати сформований несприятливий рівень ліквідності або запобігати погіршенню досягнутого, об'єктивно необхідного рівня ліквідності (зберігати його) за рахунок ефективного управління відповідними статтями активів;

2. Механізмом забезпечення ліквідності комерційних банків є встановлені державою вимоги до ліквідності, платоспроможності, структури капіталу. Кожен показник окремо не достатній для того, щоб однозначно стверджувати, що стан конкретного банку задовільний з точки зору ліквідності;

3. Банк забезпечений коштами як для погашення короткострокових зобов'язань, так і для погашення довгострокових зобов'язань, крім того, під час аналізу банк було визначено, що банк має досить перспективний кредитний портфель;

4. Капітальна база банку забезпечує фінансову стійкість банку. Власний капітал, основу якого становлять статутний та інші фонди, є головним захисним джерелом поглинання ризику активів та гарантування коштів клієнтів. Чим більший власний капітал банку, тим більша, за інших рівних умов, його ліквідність;

5. Якість активів визначається на основі їх ліквідності, ризикованості, дохідності та диверсифікованості. Ліквідність активів — це їх здатність трансформуватися в грошові кошти шляхом їх реалізації або погашення зобов'язань боржником. Ступінь ліквідності активів залежить від їх призначення. Активи банку в грошовій формі призначені для виконання платіжної функції, інші — для отримання доходу тощо;

6. Забезпеченість банку ліквідним коштами дає йому змогу активно та ефективно працювати на ринку фінансових послуг України. За період, що було аналізовано, ПАТ «Укрексімбанк» досягнув значного приросту балансових показників та, як бачимо, збільшення показників ліквідності. Агресивна стратегія охоплення ринку приносить свої дивіденди за рахунок розширення кредитного портфелю банку та за рахунок вдалої політики в сфері залучення коштів, тобто розробки депозитної сітки, яка дає змогу, по-перше, бути впевненим у власних вкладах з боку населення чи юридичних осіб, а, по-друге, дає змогу банку

ефективно використовувати наявні кошти з метою покриття миттєвих розривів та обслуговування власних термінових кредиторських зобов'язань;

7. Проведений аналіз ліквідності банку, а також аналітичний аналіз балансу банку показав, що банк забезпечений коштами як для погашення короткострокових зобов'язань, так і для погашення довгострокових зобов'язань, крім того, під час аналізу банк було визначено, що банк має досить перспективний кредитний портфель;

8. Менеджери з управління ліквідністю в співробітництві з вищим керівництвом і керівниками відділів повинні бути впевнені, що пріоритети і цілі управління ліквідними коштами очевидні. У недавньому минулому при розміщенні коштів ліквідність банку часто мала вищий пріоритет. Сьогодні управлінню ліквідними коштами надається роль допоміжного механізму в порівнянні з пріоритетом банку №1 - наданням позик усім категоріям клієнтів;

9. Потреби банку в ліквідних коштах і рішення щодо їх розміщення повинні постійно аналізуватися з метою запобігання і надлишку, і дефіциту ліквідних коштів. Зайві ліквідні кошти, що не реінвестуються в той же день, ведуть до втрат прибутків банку, у той час як їхній дефіцит повинний бути швидко ліквідований щоб уникнути несприятливих наслідків поспішних позик або продажів активів, також ведучих до втрат прибутків;

10. ПАТ «Укресімбанк» повинен самостійно забезпечувати підтримку своєї ліквідності на заданому рівні на основі як аналізу її стану, що проводиться на конкретні періоди часу, так і прогнозування результатів діяльності і проведення в наступному науково обґрунтованої економічної політики в області формування статутного капіталу, фондів спеціального призначення і резервів, залучення позикових коштів сторонніх організацій, здійснення активних кредитних операцій.

АНОТАЦІЯ

Тасмасис І. О., «Управління ліквідністю комерційного банку на прикладі ПАТ «Укресімбанк»», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Фінансовий та страховий менеджмент», Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес діяльності комерційних банків в умовах становлення ринкових відносин.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти підвищення ліквідності, методи управління ліквідністю.

Проведено аналіз показників ліквідності, що дозволило надати у роботі загальну фінансово-економічну характеристику банку.

Запропоновано методи вдосконалення механізму підвищення ліквідності банку, зокрема надається перелік заходів щодо покращення структури джерел формування ліквідних коштів.

Ключові слова: ліквідність, активи, платоспроможність, фактори впливу, норми НБУ.

ANNOTATION

Tasmasys I. O., «Liquidity management of a commercial bank, for example, Public Company «Ukreximbank»», thesis for Master degree in specialty «Finance, banking and insurance» under the program «Financial and insurance management », Odessa National Economic University Odessa, 2017

Thesis consists of three chapters. Object of study the process of commercial banking in the minds of becoming rinkovih vidosin.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of theoretical aspects of liquidity increase, methods are considered in the paper liquidity management. The analysis of liquidity indicators was carried out, which allowed to provide in the work the general financial and economic characteristics of the bank.

The methods of improving the mechanism of increasing liquidity of the bank are offered, in particular, a list of measures aimed at improving the structure of sources of liquidity formation is provided.

Keywords: liquidity, assets, solvency, factors of influence.